Oświadczenie złożone
przez senatora Kazimierza Michała Ujazdowskiego
na 28. posiedzeniu Senatu
w dniu 12 lutego 2025 r.

Oświadczenie skierowane do ministra nauki i szkolnictwa wyższego Marcina Kulaska oraz do minister rodziny, pracy i polityki społecznej Agnieszki Dziemianowicz-Bąk

Chciałbym zwrócić uwagę na istotną kwestię dotyczącą obecnego systemu obowiązkowych praktyk studenckich w Polsce, który wymaga pilnej reformy. Obecnie praktyki te, obowiązujące blisko 1 milion studentów, pozostają w większości bezpłatne, co budzi zasadnicze zastrzeżenia i rodzi liczne problemy zarówno dla studentów, jak i dla uczelni oraz podmiotów, w których praktyki są realizowane.

Zgodnie z obowiązującym prawem praktyki zawodowe są obowiązkowym elementem programu studiów, jednak ich realizacja odbywa się na koszt studenta. Dotyczy to zarówno ubezpieczenia NNW, jak i kosztów transportu czy wyżywienia w trakcie praktyk. Taki model kształcenia oznacza brak wynagrodzenia za wykonaną podczas praktyk pracę, utrudnia wielu studentom pełne zaangażowanie w edukację i jednocześnie nie daje gwarancji efektywności uzyskiwanych kompetencji zawodowych.

Warto podkreślić, że uczniowie szkół branżowych pierwszego stopnia za praktyki otrzymują wynagrodzenie, podczas gdy studenci realizują je najczęściej za darmo, pomimo zaangażowania porównywalnego z pracą. Tymczasem Parlament Europejski już w 2020 r. jednoznacznie potępił bezpłatne praktyki i staże jako formę wyzysku młodych ludzi.

W tej sytuacji proponuję wprowadzenie zmian, które mogłyby poprawić sytuację studentów oraz podnieść jakość praktyk. Dlatego też postuluję:

— podjęcie inicjatywy ustawodawczej mającej na celu wprowadzenie odpłatności praktyk studenckich i wyznaczenie terminu wejścia w życie tej reformy;

— powiązanie merytoryczne praktyk z kierunkami studiów, tak aby zapewnić ich pełną zgodność z efektami kształcenia;

— w okresie przejściowym podjęcie działań cząstkowych – chodzi o przeniesienie ciężaru kosztów obowiązkowych ubezpieczeń na uczelnie, co jest uzasadnione charakterem praktyk jako integralnej części procesu kształcenia, uczelnie powinny otrzymać odpowiednią dotację na pokrycie kosztów ubezpieczeń, ponadto powinno dojść do uznania praktyk za formy delegowania, z zapewnieniem zwrotu kosztów podróży i utrzymania, co odciążyłoby studentów finansowo;

— promocję odpłatnych form praktyk przez pracodawców, co mogłoby przynieść korzyści zarówno studentom, jak i całej gospodarce – pracodawcy oferujący płatne praktyki powinni mieć pierwszeństwo we współpracy z uczelniami, trzeba rozważyć preferencje podatkowe dla przedsiębiorców oferujących praktyki płatne.

Praktyki zawodowe powinny być szansą na zdobycie cennego doświadczenia, a nie dodatkowym obciążeniem finansowym dla młodych ludzi. Przyjęcie powyższych rekomendacji umożliwiłoby większą profesjonalizację systemu praktyk oraz ułatwiło studentom wejście na rynek pracy.

Kazimierz Michał Ujazdowski